

Balogh Robert: Kabaréklasszikusok

Nem mondom, hogy lenéztem a kabarét, láttam Sándor Györgyöt még fénykorában, Koltai Róbertet friss Illetékes elvtársként, Fábry Sándort is újdonság korában, de hogy a szövegeiken fél évszázad múlva is nevetni lehessen, az már kérdés.

Gózliba, avagy Nóti Károly: Lepsénynél még megvolt
(ANT-KO Kiadó, BP., 2002.)
2002. december 18. Millennium Könyvesház

Nóti Károly neve hallatán a Lepsénynél még megvolt című jelenet ugrik be először majdnem mindenkinek. És Salamon Béla. Nóti írt filmforgatókönyveket is, úgy kb. százötvenet, példának okáért a Hyppolit a lakáj-t. Egy olyan írócéh tagja volt, amelyben legendás szerzők is voltak, mint például Rejtő Jenő, Vadnay László (a Hacsek és Sajó életrehívója). Nóti saját korában határsértő volt, ma ezek a határsértések mosolyogtatók (anno a puma szó is bizony az volt).

Elegáns könyvesbolt, működő lift az emeletre? Van ilyen. Összegyűlt majd 40 ember, fele a sajtó képviselője, tehát a munkájukat végezték. Csákányi Eszter és Koltai Róbert előadott két jelenetet. Könyvből blattolnak. Mindketten hozzák a formájukat, Koltai egyszer kicsit belezavarodik, de a szöveg úgyis működik. Ereje van. A közönség nevet, röhög, könnyet pottyant. Csákányi Eszter hibátlanul rögtönzött. Az ilyen jelenetek halovány utódait legtöbbünk már csak a "Szeszélyes évszakok" szintű kabaréműsorokból ismerheti. Nóti profi nevetteő. A magyar irodalomtörténet mostohán bánik a nevetéssel.

Karinthy, Molnáron túl Örkény fér bele a mosolyt kiváltók irodalmi mércéjébe. De aki kézbe vesz, mondjuk egy Tóth Árpád összest, meglepődhet, ha benne csak az oskolában rögzült, tüdőbeteg, sápadt Tóth Árpád él, hiszen versei majdnem fele humoros. Most hirtelenjében **Eörsi István** jut eszembe, egyszer azt nyilatkozta egy rádióinterjúban, hogy még ifjan egyszer egy hídon általmelve verseskönyvet olvasott, s egy szerelmesvers olvasta közben beleejtette a vízbe a könyvet, mert elröhögte magát, mivel a beteljesült szerelmet a szerző tragikusnak titulálta.

De vissza a könyvbemutatóhoz. Tarján Tamással, a kötet utószóírójával Bóta

Gábor beszélgetett, nem is igazán a könyvről esett szó, hanem Nótiról. Hogyan is működik a Nóti-jelenet, a nevekről (Kulhanek, Srég, Birgerli...), a filmforgatókönyvekről, így a 20 oldalas Hyppolit, a lakáj forgatókönyvéről, hogy a színészi rögtönzés akkor éppúgy része volt a filmforgatásnak (azt én teszem hozzá, mint mondjuk Jancsó újabb filmjeiben Kapa és Pepe), a beszélgetés hamar véget ér, informatív és pergő, majd a pogácsa, pezsgő, üdcsivás, dumcsi a program.

Nóti Károly iránt némi tisztelet töltött el, ahogy végigolvastam ezt a könyvet.

Nem mondom, hogy lenéztem a kabarét, láttam Sándor Györgyöt még fénykorában, Koltai Róbertet friss Illetékes elvtársként, Fábry Sándort is újdonság korában, de hogy a szövegeiken fél évszázad múlva is nevetni lehessen, az már kérdés. Egy Nóti példa: a gőzliba kifejezés szellemes, de mit jelent? Aki kapásból megmondja, az előtt leveszem a kalapom. Vagy milyen nagyszerű dolog csillárt enni, kóstolta már valaki? Szóval vannak kabaréklasszikusok is. Ha nem is bőrkötésben.

* * * * *

Nóti Károly

(Tasnád, 1892. febr. 1 – Bp., 1954. máj. 28.): író, kabarészerző.

Jogi tanulmányait Kolozsvárott végezte. 1918-ban a kolozsvári Keleti Újság munkatársa.

1923-ban Bp.-en irodalmi tevékenységét kabarédarabok írásával kezdte. Ennek a műfajnak kiemelkedő tehetségű képviselője volt. Sok tréfája a Színházi Életben jelent meg. Írt operettekét, vígjátékokat és filmszövegeket is. Legjobb bohózatait Stella Adorján Lepsénynél még megvolt című válogatásában jelentette meg (Bp., 1958). – F. m. A házibarát (vígjáték, Szenes Bélával, 1928); Hyppolit a lakáj (film, Zágon Istvánnal, 1931); Nyitott ablak (operett, 1932); Három sárkány (film, 1936); Csákó és kalap (film, 1940); A fekete lilium (Bp., 1948); Civil a pályán (film, társszerző, 1951); Fel a fejjel (film, társszerző, 1954). – Irod. Meghalt N. K. (Irodalmi Újság, 1954. 12. sz.); Sas Gy.: Emlékezés „Hyppolit”-ra (Színház és Mozi, 1956. 33. sz.).

[Balogh Robert]

2002-12-21 22:12:00